

EURÓPSKY DOZORNÝ ÚRADNÍK PRE OCHRANU ÚDAJOV

Zhrnutie stanoviska európskeho dozorného úradníka pre ochranu údajov č. 4/2014 „Na ceste k novej digitálnej etike: Údaje, dôstojnosť a technológia“

(Úplné znenie tohto stanoviska sa nachádza v anglickom, francúzskom a nemeckom jazyku na webovej lokalite európskeho dozorného úradníka pre ochranu údajov www.edps.europa.eu)

(2015/C 392/08)

Európsky dozorný úradník pre ochranu údajov (EDPS) je nezávislou inštitúciou EÚ, zodpovednou v súlade s článkom 41 ods. 2 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 45/2001⁽¹⁾ „Vzhľadom na spracovanie osobných údajov... za to, že inštitúcie orgány spoločenstva budú dodržiavať základné práva a slobody fyzických osôb, najmä ich právo na súkromie“... a „... za poradenstvo pre inštitúcie a orgány spoločenstva a dotknuté osoby vo všetkých veciach týkajúcich sa spracovania osobných údajov“. Bol menovaný v decembri 2014 spolu s asistentom dozorného úradníka s osobitnou úlohou byť konštruktívnejší a aktívnejší. EDPS uverejnil v marci 2015 päťročnú stratégiu, v ktorej je stanovené, ako plánuje plniť túto úlohu a ako bude za ňu zodpovedný.

Toto stanovisko nadväzuje na predchádzajúce stanovisko EDPS ku všeobecnému nariadeniu o ochrane údajov, ktorého cieľom je pomáhať hlavným inštitúciám v EÚ pri dosahovaní správneho konsenzu o uskutočniteľnom súbore pravidiel zameranom na budúcnosť, ktorým sa posilňujú práva a slobody jednotlivca. Podobne ako v stanovisku o mobilnom zdravotníctve zo začiatku roka 2015 sa v ňom rieši otázka ochrany údajov pri prechode na digitalizáciu, tretieho cieľa stratégie EDPS, ktorým je prispôbenie existujúcich zásad ochrany údajov, aby vyhovovali globálnej digitálnej úrovni, a to aj v súvislosti s plánmi EÚ týkajúcimi sa jednotného digitálneho trhu. Je v súlade s prístupom pracovnej skupiny podľa článku 29 o aspektoch ochrany údajov v oblasti používania nových technológií, ako je internet vecí, ku ktorému EDPS prispel ako riadny člen skupiny.

„Ľudská dôstojnosť je nedotknuteľná. Musí sa rešpektovať a ochraňovať.“

Článok 1, Charta základných práv EÚ

Základné právo na súkromie a ochranu osobných údajov je v súčasnosti dôležitejšie pre ochranu ľudskej dôstojnosti než kedykoľvek predtým. Je zakotvené v zmluvách EÚ a v Charte základných práv EÚ. Umožňujú jednotlivcom rozvíjať vlastné osobnosti, žiť nezávislý život, inovovať a uplatňovať iné práva a slobody. Zásady ochrany údajov vymedzené v charte EÚ – nevyhnutnosť, primeranosť, spravodlivosť, minimalizácia údajov, obmedzenie účelu, súhlas a transparentnosť – sa vzťahujú na spracúvanie údajov vo svojej úplnosti, na ich zber, ako aj používanie.

Technológia by nemala určovať hodnoty a práva, ale ani vzťah medzi nimi by nemal byť obmedzený na nesprávnu dichotómiu. Digitálna revolúcia sľubuje výhody pre zdravie, životné prostredie, medzinárodný rozvoj a hospodársku efektívnosť. V plánoch EÚ pre jednotný digitálny trh sa za kľúčové pre konkurencieschopnosť a rast považuje cloud computing, internet vecí, veľké dáta (big data) a iné technológie. V obchodných modeloch sa využívajú nové možnosti na hromadný zber, okamžitý prenos, spájanie a opätovné použitie osobných údajov na nepredvídané účely, ktoré sú odôvodnené dlhými a nepreniknuteľnými zásadami ochrany súkromia. Tým sa zásady ochrany údajov dostávajú pod nový tlak, ktorý si vyžaduje nové uvažovanie o spôsobe ich uplatňovania.

V dnešnom digitálnom prostredí nestačí dodržiavanie zákona. Musíme zvážiť etický rozmer spracúvania údajov. Regulačný rámec EÚ už poskytuje priestor na pružné rozhodnutia a ochranné opatrenia podľa individuálnych prípadov pri zaobchádzaní s osobnými informáciami. Reforma regulačného rámca bude dobrým krokom vpred. Existujú však hlbšie otázky týkajúce sa vplyvu trendov na spoločnosť založenej na údajoch v oblasti dôstojnosti, slobody jednotlivca a fungovaní demokracie.

Tieto otázky majú technické, filozofické, právne a morálne dôsledky. V stanovisku sa upozorňuje na niekoľko zásadných trendov v technológii, ktoré môžu zahŕňať neprijateľné spracúvanie osobných informácií alebo môžu porušovať právo na súkromie. Zachytáva štvorúrovňový tzv. ekosystém ochrany veľkých dát ako odpoveď na digitálnu výzvu: kolektívne úsilie podporené etickými úvahami.

1. Regulovanie spracovania údajov zamerané na budúcnosť a rešpektovanie práv na súkromie a ochranu údajov.

⁽¹⁾ Ú. v. ES L 8, 12.1.2001, s. 1.

2. Zodpovední inšpektori, ktorí určujú spracovanie osobných informácií.
3. Navrhovanie a vývoj produktov a služieb v oblasti spracovania údajov, v ktorých sa zohľadňuje súkromie.
4. Oprávnené fyzické osoby.

Európsky dozorný úradník pre ochranu údajov chce podnecovať otvorenú a informovanú diskusiu v EÚ a mimo nej so zapojením občianskej spoločnosti, pôvodcov, spoločností, akademikov, verejných orgánov a regulačných orgánov. Nová etická rada EÚ pre ochranu údajov, ktorú zriadime v rámci EDPS, prispeje k vymedzeniu novej digitálnej etiky umožňujúcej lepšie využívanie technológie pre spoločnosť a hospodárstvo spôsobmi, ktorými sa posilňujú práva a slobody fyzických osôb.

4. Záver: Prišiel čas na hlbšie úvahy

Ochrana súkromia a údajov je súčasťou riešenia, nie problému. Momentálne technológiu kontrolujú ľudia. Nie je jednoduché jednoznačne určiť, že tento možný vývoj je dobrý alebo zlý, priaznivý alebo nepriaznivý, pokrokový alebo škodlivý, a to o to menej, ak sa má niekoľko možných trendov vnímať v súvislostiach. Politickí činitelia, technologickí vývojoví pracovníci, obchodní vývojoví pracovníci a my všetci musíme zodpovedne zvážiť, či a ako chceme ovplyvňovať vývoj technológie a jej uplatňovanie. Rovnako dôležité však je, aby EÚ naliehavo zvážila etiku a miesto pre ľudskú dôstojnosť v technológiách budúcnosti.

Zásady ochrany údajov sa preukázali ako schopné chrániť fyzické osoby a ich súkromie pred rizikami nezodpovedného spracovania údajov. Súčasný trendy však môžu vyžadovať úplne nový prístup. Otvárame preto novú debatu o tom, v akom rozsahu stačí uplatňovanie zásad, ako je spravodlivosť a legitímnosť. Spoločenstvo ochrany údajov môže plniť novú úlohu s použitím existujúcich nástrojov, ako sú predbežné kontroly a povolenia – pretože žiadne iné orgány nie sú vybavené na kontrolovanie tohto spracúvania údajov. Pritom ako sa technológia, svetové inovácie a prepojenosť ľudí vyvíjajú závratnou rýchlosťou, máme príležitosť upriamiť pozornosť, vyvolať záujem a dosiahnuť konsenzus.

Dúfame, že týmto stanoviskom zabezpečíme rámec pre širšiu a hlbšiu diskusiu o tom, ako môže EÚ zaistiť integritu svojich hodnôt a zároveň prijať výhody nových technológií.

V Bruseli 11. septembra 2015

Giovanni BUTTARELLI

európsky dozorný úradník pre ochranu údajov